

8 septembrie, ora 22.30

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA MIEZUL NOPTII

Ateneul Român

AVI AVITAL, BETWEEN WORLDS ENSEMBLE și RUSTAVI CHOIR

Tradițional georgian *Imeruli Naduri – Imereti* – cântec de muncă

Bruce *Cut the Rug*

Drag the goat / Bury the hatchet / Move the earth / Wake the dead

Tradițional georgian *Romelni Querubinta* – imn sacru, modul Quartli-Kakheti

Erkomaishvili *Tu Ase Turpa Ikavi – Quartli-Kakheti* – cântec de dragoste

Bartók *Ritm bulgăresc, Muzică de cimpoi, Dans în ritm bulgăresc din Mikrokosmos Sz. 107* (ar. Jonathan Keren)

*** Selecție de melodii tradiționale din repertoriul tătarilor din Crimeea (ar. Lev „Ljova” Zhurbin)

Say *Black Earth* (ar. David Bruce)

Tradițional turcesc *Nacyem nacyem* (ar. Avi Avital)

Tsintsadze *Dans ciobănesc din Miniatures* (ar. Avi Avital)

Tradițional georgian *Khasanbegura – Guria* – cântec istoric

Bardanashvili *Prayers*

Tradițional klezmer/Harel *Odessa Klezmer Fantasy* (ar. Jonathan Keren)

Taktakishvili *Chaguna, Didavoi Nana, Chiche Tura, Tskarostan, Kuchkhi Bedineri-Samgrelo din Mingrelian Songs* (ar. David Bruce)

Spune povești, vechi sau noi, în multe dintre limbile pământului pe care, atunci când mandolina lui le „vorbește”, simțim că, inexplicabil, le înțelegem. **Avi Avital** face parte dintre acei artiști care își construiesc prezentul și viitorul pe frumusețea și înțelepciunea unui trecut bogat și generos pe care - n-am înțeles niciodată de ce - majoritatea contemporanilor mei îl ignora. Sunt din ce în ce mai puțini cei care simt că nu se pot desprinde și care îndrăznesc să evoce, prin sonorități vechi, o umanitate doar aparent nouă pe care omul și mașina încearcă să o redefinească ingnorând alfabetul tradiției. În epoca în care decibelii difuzoarelor strivesc auzul și sufletul nelăsând comunicării altă șansă decât cea a primului sistem de semnalizare, ritmul, iată că un muzician apare în scenă ținând în mână un mic instrument de lemn, în formă de migdală, cu opt coarde discrete cu care reușește, nu numai să atragă atenția, ci și să vrăjească ascultătorii. Nu, muzica lui Avi Avital nu este destinată maselor dezlănțuite ci doar celor care mai au sensibile corzile auzului, minții și emoției. Se cântă fără grabă, sunetelor li se acordă respect și spațiu, iar acrobația spectaculoasă este înlocuită cu linii melodice aparent simple și ritmuri liniștitoare. Toți membrii ansamblului sunt rafinați, sensibil, curajoși și îndrăzneți în a înota în oceane de sunete încă nedescoperite care provin totuși din izvoarele muzicii planetei Pământ.

Născut în Be'er Sheva, în sudul Israelului, Avital a început să învețe să cânte la mandolină la vârsta de opt ani și s-a alăturat în scurt timp orchestrei de mandoline pentru tineret, înființată și condusă de profesorul său, violonistul de origine rusă Simcha Nathanson. A studiat la Academia de Muzică din Ierusalim și la Conservatorio Cesare Pollini din Padova și, în 2007, câștigă prestigiosul Concurs Aviv din Israel. Avital este primul mandolinist din istoria concursului care a primit această distincție. El cântă pe o mandolină realizată de lutierul israelian Arik Kerman, în vârstă de 86 de ani, „... un pionier în felul său. Kerman a avut o viziune similară în ceea ce privește aducerea mandolinei în centrul scenei pentru muzica clasică... ()... a vrut să creeze un instrument care să fie suficient de puternic pentru a fi auzit în întreaga sală de concerte” spune Avital explicând de ce a folosit instrumentele lui Kerman în ultimii 24 de ani. Și-a câștigat faima ca un virtuoz al mandolinei care cântă muzică clasică, mai exact muzică barocă și italiană.

Program

Compozitorii au neglijat acest instrument timp de secole, așa că Avital a decis să aducă mandolina, cu sunetul său intim și ușor ciripitor, în atenția unei comunități tot mai numeroase din întreaga lume cu transcrieri ale unor lucrări scrise inițial pentru vioară. Interpretul iubește, de asemenea, și muzica populară. Cu toate acestea, se simte cel mai bine într-o lume intermediară, care nu este dominată nici de muzica clasică pură, nici de folclorul nealterat ci plutește oscilând între universuri sonore, între libertate și legi. În 2022, artistul israelian a înființat ansamblul **Between Worlds/ Între lumi**, dedicat explorării diferitelor genuri, culturi și lumi muzicale. Avital, împreună cu colegii săi, sunt cu toții muzicieni cu pregătire clasică, dar care se simt la fel de bine și în repertoriul non-clasic. Ideea acestui ansamblu își are originea în albumul „Between Worlds”, lansat de Avital în 2014, care cuprinde compoziții de Béla Bartók și Antonin Dvorák, precum și muzică evreiască și melodii populare. „Piese pe care le interpretăm sunt fie muzică clasică inspirată din folclor”, spune Avital, indicând în mod special compozițiile lui Bartók și Manuel de Falla. „Ei au compus muzică clasică influențată și inspirată de folclorul maghiar și, respectiv, spaniol.” Avital este mereu dornic să sublinieze că acest instrument se bucură de o dualitate construită atât pentru muzica clasică, cât și pentru cea populară. „Am interpretat pe ea muzică din Balcani, jazz și Klezmer. M-am obișnuit cu fluiditatea genurilor”, explică muzicianul.

Avital vine la București însoțit de instrumentiștii care s-au grupat sub conducerea sa în varianta actuală a ansamblului *Between Worlds*. În cadrul programului comun „Marea Neagră” alături de vocaliștii din corul **Rustavi** din Georgia, muzicienii oferă o cartografie muzicală a sferei culturale din această regiune.

Cristina Sârbu

Avi Avital este primul mandolist care a fost nominalizat la premiile Grammy pentru muzică clasică, fiind comparat cu Andrés Segovia pentru modul în care își cunoaște instrumentul și cu Jascha Heifitz pentru virtuozitatea sa incredibilă. Pasionat și „exploziv de carismatic” (New York Times) în interpretarea live, el este una dintre forțele motrice aflate în spatele revigorării repertoriului de mandolină.

A comandat peste 100 de lucrări pentru mandolină, inclusiv concerte pentru mandolină și orchestră compuse de Anna Clyne, Jennifer Higdon, Avner Dorman, David Bruce și Giovanni Sollima, pe care le-a interpretat alături de orchestre precum Filarmonica din München/Urbański, Simfonia din Atlanta/Spino, RAI Torino/Bancroft și Orchestra Simfonică BBC/Rustioni.

Printre cele mai importante proiecte din cadrul stagiunii 2022-23 se numără concertele de mandolină semnate de Jennifer Higdon, Anna Clyne și Giovanni Sollima, realizate la comandă pentru Avital, alături de turneele cu Academy of Saint Martin in the Fields, Il Giardino Armonico/Antonini, B'Rock și Arcangelo, recitaluri în duo cu Ksenija Sidorova (acordeon), Olga Pashchenko (clavecin/fortepiano) și Omer Klein (pian) și un turneu în Australia cu violoncelistul Giovanni Sollima. Avital își lansează noul său proiect, „Between Worlds Ensemble”, cu o rezidență la Boulez Saal din Berlin. Ansamblul a fost format pentru a explora diferite genuri, culturi și lumi muzicale, concentrându-se în diferite regiuni geografice, iar în primul an a prezentat muzica tradițională, clasică și populară din Peninsula Iberică, Marea Neagră și Italia. Avital colaborează cu muzicieni aparținând mai multor genuri muzicale, printre care Ksenija Sidorova, Giovanni Sollima, Mahan Esfahani, Kristian Bezuidenhout, Alice Sara Ott, Andreas Scholl, Dover Quartet, Danish String Quartet, Brooklyn Rider, Omer Klein, Omer Avital, actrița Martina Gedeck și teatrul de păpuși georgian Budrugana Gagra. Grație versatilității sale, i s-au dedicat evenimente exclusive la Festivalul de Muzică din Schleswig-Holstein, BOZAR din Bruxelles și la Dortmund Konzerthaus (Zeitinsel), fiind invitat la festivaluri importante precum Aspen, Salzburg, Tanglewood, Spoleto, Ravenna, MISA Shanghai, Cheltenham, Verbier și Tsinandali.

Cel de-al șaselea album al său lansat la casa de discuri Deutsche Grammophon, „The Art of the Mandolin”, a fost răsplătit cu recenzii pozitive în The Times, Independent, Gramophone, BBC Music Magazine, precum și în presa internațională. Înregistrările anterioare, „Bach” (2019), „Avital meets Avital” (2017) cu contrabasistul Omer Avital, „Vivaldi” (2015), un album cu transcrieri proprii ale lui Avital din concertele lui Bach (2012) și „Between Worlds” (2014) au primit, de asemenea, numeroase premii. Născut în Be'er Sheva, în sudul Israelului, Avital a învățat să cânte la mandolină la vârsta de opt ani și s-a alăturat orchestrei de mandoline pentru tineret, înființată și condusă de profesorul său, violonistul Simcha Nathanson. A studiat la Academia de Muzică din Ierusalim și la Conservatorio Cesare Pollini din Padova cu Ugo Orlandi. Câștigător al prestigiosului Concurs Aviv din Israel în 2007, Avital este primul mandolinist din istoria concursului care a primit această distincție. El cântă pe o mandolină realizată de lutierul israelian Arik Kerman.

©Christoph Koestlin

Ansamblu

De-a lungul carierei sale, Avi Avital a fost atras de colaborarea cu muzicieni dintr-un spectru larg de genuri. Acesta este un rezultat al promovării mandolinei – un instrument a cărei identitate ambiguă și flexibilă se regăsește în contexte diferite, de la lucrări din barocul italian, până la klezmer, muzică tradițională și jazz. Viziunea care stă la baza proiectului **Between Worlds** a luat naștere în urma lansării albumului lui Avital din 2014, „Between Worlds”, care a luat în considerare câteva exemple de legături între tradițiile folclorice și clasice din Europa, Asia Centrală și America.

Between Worlds a întruchipat faza inițială a căutării

continue a lui Avital de a explora atât vitalitatea tradițiilor populare, cât și modul în care acestea au modelat identitatea culturală și dezvoltarea idealurilor moderne ale artei muzicale. „Din momentul în care am conceput acest proiect, l-am simțit ca pe o chemare”, spune mandolinistul. „Simt că întreaga mea viață muzicală a condus la acest lucru”.

Celebrarea moștenirii stilurilor muzicale naționale unice asociate cu anumite zone geografice este doar o dimensiune a proiectului în curs de desfășurare al lui Avital. Un impuls central al viziunii sale este acela de a reuni configurații unice de interpreți contemporani care sfidează granițele și așteptările convenționale, împărtășindu-și expertiza în stiluri tradiționale, clasice și populare. Vitalitatea pe care aceștia o generează prin amestecul și conversația în multiple dialecte muzicale deschide inimile și urechile publicului pentru o îmbrățișare mai generoasă a umanității noastre comune.

Avital este în curs de a elabora șase programe pentru ansamblul său Between Worlds Ensemble (BWE), care se concentrează asupra unor regiuni geografice, fiecare dintre acestea fiind marcată de o identitate culturală distinctă, modelată de schimbările multiculturale: Peninsula Iberică, Marea Neagră și Peninsula Italiană sunt temele celor trei programe pe care le prezintă în această stagiune. Interacțiunea dintre stilurile care vor fi explorate va fascina și emoționa publicul de toate vârstele.

Diverși cântăreți și instrumentiști se alătură ansamblului pentru a ilustra moștenirea vie a tradițiilor populare. Aceștia interacționează cu ansamblul pentru a genera noi hibrizi muzicali, reflectând procesul compozitorilor clasici din trecut. Dar, în timp ce muzica din aceste surse devine prea familiară pentru a ne mai surprinde, noile întâlniri cu artiști autentici ai tradițiilor populare vor interpreta noi aranjamente special create cu scopul de a reda ceva din caracterul său inovator.

BWE cuprinde zece muzicieni ale căror cunoștințe sunt potrivite pentru această versatilitate profundă, inclusiv colaborarea cu un grup de artiști invitați, unică pentru fiecare program al proiectului. În centrul BWE se află mandolina – „un instrument incredibil de versatil, care se simte ca acasă în aproape orice fel de muzică pe care o cântă”, după cum spune Avital. Mandolina „te conduce spre cele mai interesante descoperiri, dar rămâne întotdeauna fidelă sieși. Sentimentul de a fi acasă în locuri care par străine și chiar de a descoperi aspecte ale propriei persoane este o idee pe care o găsesc emoționantă. Iar această filozofie se află în centrul acestui proiect”.

©Peter Hundert

Trăsăturile caracteristice ale cântecului și dansului popular georgian sunt reprezentate de diversitatea genurilor și a stilului original de interpretare, transmis din generație în generație. În prezent, în Georgia există numeroase ansambluri care se dedică păstrării și îmbogățirii tradițiilor artei lor populare. Unul dintre aceste ansambluri este **Rustavi Georgia State Academic Folk Song and Dance Company**. Acest grup de artiști reînvie cântece și dansuri populare uitate, susține concerte, participă la festivaluri, programe radio și de televiziune. Ei au înregistrat peste 1000 de cântece, au susținut turnee în întreaga lume.

De asemenea, acționează ca ambasadori culturali, familiarizând națiunile străine cu folclorul georgian. Ansamblul Rustavi a fost înființat în 1968 în micul oraș georgian Rustavi. În scurt timp, a devenit popular participând la majoritatea evenimentelor culturale naționale.

Activitatea creativă a ansamblului este profund înrădăcinată în tradiția artei interpretative populare. Rustavi este format din cântăreți din diferite părți ale Georgiei, care îmbogățesc ansamblul cu trăsături specifice ale regiunilor lor, precum și cu tradiții specifice de interpretare. Cântăreții, dansatorii și instrumentiștii folclorici ai Rustavi colaborează cu pricepere în armonie în timpul programului lor de concerte, „pictând o tapiserie” bogată a culturii populare.

Directorul artistic al ansamblului este Giorgi Natroshvili, iar director Amiran Toidze. Cei doi, atât Giorgi, cât și Amiran, sunt artiști care se disting prin abilitățile lor manageriale și abordările inovatoare care răspund unor cerințe actuale ridicate.

În cei 55 de ani de existență, Rustavi a susținut peste 8 000 de concerte și a întreprins turnee în peste 80 de țări ale lumii, întotdeauna întâmpinate cu ovații și recenzii laudative din partea presei.

De la înființarea ansamblului, Rustavi a fost format din cântăreți, dansatori și instrumentiști renumiți care și-au câștigat un loc important în cultura georgienă. În prezent, artiștii ansamblului rămân fideli tradițiilor generațiilor anterioare. Ansamblul continuă să organizeze concerte, să găsească și să reînvie cântece populare vechi; să își diversifice repertoriul cu dansuri și cântece unice și să le popularizeze cu entuziasm atât în Georgia, cât și în întreaga lume.